

SZAKOLCZAY LAJOS
Ne féltsd ősi nemzedet!

Oláh Mátyás László
 Árpád fejedelem-szobráról

László Gyula, a zseniális régész (festőművész, író, történész) albumát lapozgatva – *50 rajz a honfoglalókról* – minduntalan a Thaly Kálmánból dallá nemesedett vers kezdősora jut az eszembe: „Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzedet!” Noha a *Kettős honfoglalás* szerzője csupán egy grafikáján szerepelteti a fejedelmet (*Árpád és a székelyek*), ám rajzhistória könyve át meg át van itatva őszünk és társai kortörténeti erkölcsével, szokásvilágával, harcművészetével, munkaszeretetével, különleges ünnepeivel.

Ebből is lehet tudni, meg ezer adatból, hogy aki vándorlásunknak és letelepedésünknek irányt, mértéket szabott, az harci dolgát sem feledvén minő fegyelemben élt. Bármely felhő viharzott felette (volt elég), nyugodtságot tükröző arcával – a félelem meghátrálás – hitet oltott a különben az íjat röpitő, a kar-

dot kiválóan forgató honfoglalókba. Ismert-ismeretlen arcában, akármely szobrászművész keltette életre, ott volt a senki előtt meg nem hátráló büszkeség és a jellemtulajdonsággá növekvő jövőkép is. Nem beszélve a tartás, az egyenes gerinc – amelyet álló és ülő alak is kifejezhet – ezredeken átsugárzó egyenességéről, keménységéről.

Mint hogy lovas nemzet vagyunk, Oláh Mátyás László a pályadíjat nyert Árpád-szobrában sem gondolhatott másra, mint az övéit (előremenésüket) nyugtató fejedelem – a vágózó történelem hírnöke – lóra ültetésére. Leonardo (illetve a neki tekintett) táncosan ágaskodó lovas szobrától a felvidéki mester, Nagy János ugyancsak a sajátos egyensúlyhelyzetet dinamikává növelő plasztikáiig sok olyan művet ismerünk, amely az állatalakot mozgás közben ábrázolta.

Ezzel szemben szobrászművésznünk köztéri plasztikájában azt a hagyományt követi, lásd többek között Fadrusz János kolozsvári *Mátyás királyát*, amelynek térfoglaló gesztusában a *stabilitás* is (a földbe gyökerezett lábak mint otthonosságérzet-szimbólum) szinte egyfajta robbanással ér föl. Körültekintő ma-

gabiztosság – a szobor a Nagyszombat utca felé nézésével (csatlakozván a kor, a történelem által kijelölt pontokhoz) az óbudai hely szakralitását csak növeli –, hogy érzékelhetővé váljék Árpád fejedelem üzenete: a megszentelt rögről többé semmi sem ki-mozdítható.

Egészen messzire vezetne, ha a szobornak kijelölt – megtalált – helyet, a Katinyi mártírok parkját (lengyel történelem megvesszőzve, és mégis föl-magasztosulva) összekötnénk történelmünk ősapának tekintett fényes fejedelmével. A mítoszi összetartozáson kívül (lengyel, magyar két jó barát), mint SutarSKI Konrád mondja, „a keresztény Európa védelmében Árpád-házi Szent Lászlótól a mai időkig” folytatott harcunk is kitetszenék. S akkor még a közeli, az Óbuda első középiskolájaként több mint száz éve alapított Árpád Gimnázium kisugárzását nem is említtem.

Oláh Mátyás László *Árpád fejedelem*-szobra – szép, tiszta alkotás – tehát nagyon is méltó helyre került. Tértfoglaló gesztusában a plasztikai erő az, amely hitelesíti a történelmet. Történelmünket. Mi kellett eme *józan robbanás* elkészítéséhez? Alázatos munka. Amely a tervezést, az anyagmegmunkálás szennvedélyét éppúgy magában hordozza – a bronz lovas matt felületével is világít (a galántai Sabo László a

2,5 méter magas szobor kivitelezője) –, mint a főalak ruházatát és a hozzá kapcsolódó „kiegészítőket”, tárgyakat (tegez, övtáska stb.) korhű módon visszaadó, kutatással megszerezhető ismeretet.

Ha tarsolylemez, akkor rajzolatával, akármit is díszít, honfoglaló eleink invenciózus képi (népművészeti, néprajzi) világát tükrözze! Ha pedig sólyommadár (Árpád jobb kezén), akkor a magyar mítoszon kívül – eredetmondánkban Emese ősanynkat egy sólyom (turul) termékenyíti meg – az őseinknek sokat jelentő vadászat mint ősiparág fontosságát hangsúlyozza.

Ám mindezt a szobor plasztikájának, felületi viládlódzásának, a test fényt növelő és elnyelő domborulatának, árkaiknak kell közvetítenie. A korhű mezbe csomagolt *szép* eleganciájának. Oláh Mátyás László, életműve a bizonyíték, nagyon is otthon van ezekben a mesterfogásokban. Előlről, oldalról és hátulról is nézhető a szobor, hiszen a gyönyörű forma – akár részletekben is – élvezhető *képi* igazság.

Ha csupán egyetlen apró momentumot említek, például a néprajzi igénnyel elegánsan fonott lófarkot, már látni, hogy minő igényesség vezette a szobrászművészt a minél hitelesebb ábrázolásra. Hogy Oláh Mátyás László a legapróbb részletekre is figyelt, az *egész* Árpád-szobor óhatatlanul a mesterei alakítás, térformálás példájává vált.

Oláh Mátyás László Árpád fejedelem-szobrának avatása 2018. november 30-án.
Az avatóbeszédet Tarlós István, Budapest főpolgármestere tartotta.